ב"ה

אין ליכט
פון תורה

ספר

שבט מוסר

שערים והסכמות ועוד

אידיש

497

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשנ"ח לפ"ק

שבט מוסר
השלם
באידיש
תשובה
תפלה
צדקה
תורה
עבודה
גמ"ח
תורה
עבודה
גמ"ח
תשובה
תפלה
צדקה
הבית בישראל
טלית
הוצאת
שבט מוסר

בעזרת השם יתברך

ספר
שבט מוסר
השלם
חלק ראשון

פון מוהר"ר אליהו הכהן זצ"ל

פון דער קהילה אין איזמיר יע"א

❖

אין אידישער איבערזעצונג

איבערגעאַרבעט לויט די היינטיגע אידישע שפראַך

דער ספר איז געטיילט לויט פרקים, לויטן סדר הפרשיות פון יאָר, כדי צו קענען ענדיגן דעם ספר יעדעס יאָר, דורך לערנען יעדע וואך א פרק, אַזוי ווי עס איז געווען געדרוקט אין פיורדא תק"ו.

אין ספר "ידו בכל" שרייבט ער, אז ערליכע אידן פלעגן האלטן דעם ספר "שבט מוסר" אין זייער טלית-בייטל, און אזוי קען מען לייכט משלים זיין באלד נאכן דאווענען יעדן טאג לויטן סדר פון יענע פרשה.

דער סדר פון גאנצן ספר (סעט)

זע אין "מעלות און אינהאלט פון די יעצטיגע אויסגאבע"

בעזהשי"ת

ספר

שבט מוסר

השלם

כתבו איש רבי מרבי המלך היושבים ראשונה עם המלך במלאכתו כדרכיו כמעלליו אשר פעל ועשה ורבים השיב מעון ושבט פושעים הגיע לפרשת דרכים, פתח להם פתח פתוח כפתחו של אולם להשיג ידי כפרם מוסר ה' ודרכיו הישרים, זכה וזיכה את הרבים

❁ ❁ ❁

ה"ה החכם השלם הדיין המצויין הרב הכולל
מוהר"ר אליהו הכהן זצ"ל
מתושבי ק"ק איזמיר יע"א

בעזהשי"ת

ספר
שבט מוסר
השלם

❖

חלק ראשון

❖

וואס עס האָט געשריבן אַ רבי, איינער פון די יושבים ראשונה ביים קעניג, מיט זיין אַרבעט, זיין וועג און זיינע מעשים וואָס ער האָט געטוהן און פיל אידן צוריקגעקערט פון זינד, און **ער איז דער שטעקן פון די פושעים**. ער איז אָנגעקומען ביזן שייד-וועג, און **געעפנט פאַר זיי אַן אָפענע טיר כפתחו של אולם**, כדי זיי זאָלן דערגרייכן דעם אויבערשטנ'ס מוסר און גלייכע וועגן. ער האָט זוכה געווען און מזכה געווען דעם רבים

ה"ה דער חכם השלם, דער אויסגעצייכנטער דיין און הרב הכולל

מוהר"ר אליהו הכהן זצ"ל

פון דער קהילה אין איזמיר יע"א

❖

אין אידישער איבערזעצונג

איבערגעאַרבעט לויט די היינטיגע אידישע שפּראַך

יוצא לאור
שנת תשנ"ז לפ"ק
פה ברוקלין יצ"ו

בס"ד

מודעה!

א. היות מיר אַרבעטען אויף אַרויס-צוגעבען אַלע ספרים פון בעל מחבר שבט מוסר, (וואס כידוע האבן זיינע ספרים געמאכט די מערסטע בעלי תשובה), און צוליב ענגשאפט פון געלט קען מען דאס נישט דרוקען. על כן בעטען מיר ווער עס איז פאראינטערעסירט אויסצוצאלן איינס פון די ספרים פונעם מחבר הנ"ל לזכות הרבים, לע"נ די נאנטע פון זיין משפחה, זאל זיך ווענדן צו אונז.

ב. אויך האלטן מיר בעזהיי"ת אינמיטן צוגרייטן צום דרוק א באשרייבונג פון הייליגן מחבר בעל שבט מוסר מיט זיין משפחה, אויך אינטערעסאנטע דאקומענטן פון אלע זיינע חיבורים וואס זענען געדרוקט געווארן, און וואו זיי זענען געדרוקט געווארן, ועוד. ע"כ ווער עס איז פאראינטערעסירט אויסצוצאלן דעם ספר פונעם הייליגן מחבר לזכות הרבים, לע"נ די נאנטע פון זיין משפחה, און עס זאל טראגן דעם נאמען פון די נשמה זאל זיך ווענדן צו אונז.

ג. אויך ווילן מיר בעטען ווער עס האט ביי זיך איינס פון די ספרים פונעם מחבר, זאל זיך ווענדן צו אונז.

בעזהשי"ת

ספר

שבט מוסר

השלם

וואָס עס האָט געשריבן איינער פון די אַמאָליגע גרויסע צדיקים וקדושים וטהורים, אַ מחבר פון צענדליגער ספרים, הרב הכולל

מוהר"ר אליהו הכהן זצ"ל

מאיזמיר יע"א

דער ספר האָט במשך פון הונדערטער יאָרן מדריך און מחנך געווען טויזנטער אידישע קינדער אויפן ערלעכן אידישן וועג.

דער הייליגער גאון וצדיק ר"ר **הלל קאלאמייער** זצ"ל האָט עדות געזאָגט אַז **דער "שבט מוסר" האָט אים געמאַכט פאַר אַ איד,** און אַזוי האָבן גרויסע צדיקים וקדושים אָנגעזאָגט זייערע קינדער צו לערנען שטענדיג אין דעם ספר, ווייל דאָס האָט זיי געברענגט צו דעם וואָס זיי זענען צוגעקומען.

עס איז אויך באַקאַנט אַז דער ספר האָט זיך זיין אייגנאַרטיגן סטיל, ווי אַזוי מיט חכמה און פאַרשטאַנד אַריינצודרינגען אין דעם האַרטסטן האַרץ איבערצודרייען און אַרויפברענגען אינגאַנצן צום ריכטיגן וועג. די גדולים און צדיקים פון יעדן דור פלעגן פאַרלאַנגען באַזונדער פון בחורים און יונגעלייט צו לערנען בקביעות אין דעם ספר. **אידן פלעגן דאָס טראָגן שטענדיג אין טלית-בייטל.**

שוואַכע און אַפילו פאַרדאָרבענע בחורים און יונגעלייט פלעגן לערנען די ספרים דורך דעם באַפעל פון זייערע מדריכים ומשפיעים, און זיי האָבן געזען וואונדער ווי שטאַרק ווירקזאַם דאָס איז ביי אַלע.

נאָך היינט צו טאָג זענען דאָ לעבעדיגע עדות, פון טאַטעס, מלמדים אויף זייערע קינדער, אַז דאָס ספר "שבט מוסר" באַווייזט אותות ומופתים, די שווערסטע פראָבלעמען, האַרטסטע מענטשן, פאַרזינקענסטע באַשעפענישן זענען געוואָרן אויסגעאיידלט, תלמידי חכמים, יראי השם, און אפילו בעלי מדריגה. ממש אומגלויבלעך, **דער שטאַרקסטער עדות זענען די נאָענט צו 100 אויסגאַבעס, וועלכע זענען געדרוקט געוואָרן ביז היינט.**

דער ספר האָט זייער אַ רייכן אינהאַלט. עס דרינגט אַריין אין אַלע ענינים פון דער וועלט, וואָס קען מעורר זיין צו יראת שמים מיט אַ זיסן געשמאַקן לשון וואָס ציט די לייענערס.

דער ספר איז א ליכט-זייל און א וועג ווייזער

א) ווי אזוי צו ווערן לייכט אַ תלמיד חכם און אַ מתמיד.

ב) ווי אַזוי צו צוברעכן אַ שלעכטע געוואוינהייט (מדה).

ג) ווי אַזוי צו וואַקסן מיט יראת שמים.

ד) ווי אַזוי צו וואַקסן מיט צניעות און איידלקייט.

ה) צו צוברעכן דעם רייץ צו געלט און עשירות.

ו) הדרכה צו דאַווענען ערליך מיט כוונה.

ז) ווייך מאַכן דאָס האַרץ צו טוהן צדקה וחסד, נישט קאַרגן דאָס געלט.

ח) פירט אַרויף אויף דעם וועג פון תשובה און תיקון המעשים.

ט) ספעציעלע הדרכה פאַר בחורים.

י) מורה דרך פאַר יונגעלייט.

יא) הדרכה פאַר די נשים צדקניות.

יב) וואונדערבאַרער וועג-ווייזער ווי אַזוי מחנך צו זיין די קינדער פון קליינווייז זייער גרינג און פראַקטיש, מיט אַ גאַראַנטיע בעזה"י.

יג) הדרכה פון הנהגת הבית און שלום בית - בעסטע עצות ווי אַזוי דורכצוקומען. בדוק ומנוסה.

יד) הדרכה ווען מ'מאַכט אַ ברית בשעה טובה.

טו) ווי אַזוי מען גרייט זיך צו די בר מצוה.

טז) אָנווייזונגען צו די חתונה פאַר חתן כלה און עלטערן.

דער ספר איז א ליכט-זייל און א וועג ווייזער

יז) וועג-ווייזער אין טאָג-טעגליכן לעבן ווי אַזוי זיך אַן עצה צו געבן מיט פּראָבלעמען וואָס קומען אונטער.

יח) הדרכה פאַר צובראָכענע און דעפּרעסטע מענער אָדער פרויען וועלכע זענען צוקלאַפּט צוליב צרות ל״ע, אין זיי אַריינצובלאָזן חיות און חיזוק, זיי זאָלן זיין פרייליך און מונטער, פול מיט לעבנס גייסט.

יט) באַלייכט די הערצער פון עלטערן וועלכע עס איז פון הימל באַשערט אַ פּראָבלעם מיט קינדער פיזיש אָדער גייסטיג, זיי זאָלן זיך פילן איבערגליקליך זייענדיג די שלוחים פון הימל מקרב צו זיין די גאולה.

כ) חיזוק און שמחה פאַר די אידישע מאַמע זיך צו פּלאָגן מיט פירן אַ גרויסע שטוב פון פילע קינדער בלעה״ר.

כא) חיות און דערקוויקעניש פאַר צוקלאַפּטע בחורים.

כב) אַ דרך ווי אַזוי צו נוצן געלט ביי ביזנעס, נישט צו פאַרלירן דאָס פאַרמעגן אויף איינמאָל (באַנקראָט ח״ו).

כג) אויסצואווארצלען די מדת הקנאה פון אָרים צו רייכע, אָנווייזענדיג אַז די אָרימע זענען די גליקליכע.

כד) הונדערטער סגולות און רפואות און ספּעציעלע תפילות פאַר יעדע זאַך וואָס אַ מענטש דאַרף צום טאָג טעגליכן לעבן.

בס"ד

דער ספר **שבט מוסר** איז געטיילט לויט פרקים, לויטן סדר הפרשיות פון יאָר, כדי צו קענען ענדיגן דעם ספר יעדעס יאָר, דורך לערנען יעדע וואך א פרק, אַזוי ווי עס איז געווען געדרוקט אין פיורדא תק"ו.

❖❖❖

אין ספר "**ידו בכל**" שרייבט ער, אז ערליכע אידן פלעגן האלטן דעם ספר "**שבט מוסר**" אין זייער טלית-בייטל, און אזוי קען מען לייכט משלים זיין באלד נאכן דאווענען יעדן טאג לויט'ן סדר פון יענע פרשה.

❖❖❖

לוח לפי סדר הפרשיות של כל השנה

סדר בראשית

1. בראשית פרק א
2. נח פרק ב
3. לך-לך פרק ג
4. וירא פרק ד
5. חיי-שרה פרק ה
6. תולדות פרק ו
7. ויצא פרק ז
8. וישלח פרק ח
9. וישב פרק ט
10. מקץ פרק י
11. ויגש פרק יא
12. ויחי פרק יב

סדר שמות

13. שמות פרק יג
14. וארא פרק יד
15. בא פרק טו
16. בשלח פרק טז
17. יתרו פרק יז
18. משפטים פרק יח
19. תרומה פרק יט
20. תצוה פרק כ
21. כי-תשא פרק כא
22. ויקהל פרק כב
23. פקודי פרק כג

סדר ויקרא

24. ויקרא פרק כד
25. צו פרק כה
26. שמיני פרק כו
27. תזריע פרק כז
28. מצורע פרק כח
29. אחרי פרק כט
30. קדושים פרק ל
31. אמור פרק לא
32. בהר פרק לב
33. בחקותי פרק לג

סדר במדבר

34. במדבר פרק לד
35. נשא פרק לה
36. בהעלותך פרק לו
37. שלח פרק לז
38. קרח פרק לח
39. חוקת פרק לט
40. בלק פרק מ
41. פנחס פרק מא
42. מטות-מסעי פרק מב

סדר דברים

43. דברים פרק מג
44. ואתחנן פרק מד
45. עקב פרק מה
46. ראה פרק מו
47. שופטים פרק מז
48. תצא פרק מח
49. תבא פרק מט
50. נצבים-וילך פרק נ
51. האזינו פרק נא
52. ברכה פרק נב

כל העוזרים והמסייעים והנדבנים והעסקנים, וכל הנלוים עליהם - ישלם ה' פעלם - הון ועושר בביתם - לחיים טובים ולשלום - וזרעם לברכה עד עולם.

(חיד"א בספר צוארי שלל)

דאס הייליגע ספר "שבט מוסר" איז געדרוקט געווארן עטלעכע מאל, ביים לעבן פון מחבר, הגאון הק' רבי אליהו הכהן זי"ע, פון איזמיר, און דערנאך איז עס איבערגעדרוקט געווארן נאענט צו זעכציק מאל אין פארשידענע זמנים אין א סך לענדער.

רשימת הדפוסים של ספה"ק "שבט מוסר" עד שנת תרפ"ה: בלשון הקודש, באידיש, בלאטיין, ובתרגום לערבית

1. קושטא תע"ב (ר"כ דפים).
2. ווילערמשדורף תפ"ב.
3. קושטא תפ"ח (רע"ו דפים).
4. אמ"ד תצ"ב (קי"ז דפים).
5. זאלקאווא תצ"ד (צ"ז דפים).
6. ווילערמשדארף תצ"ח.
7. קושטא ת"ק (רע"ו דפים).
בה נתוסף מכתב ה"ר משה מווילנא.
8. פיורדא תק"ו (צ"ז דפים),
ובשינויים (כסדר הפרשיות).
9. אזמיר תקכ"ב (קמ"ב דפים).
10. פיורדא תקכ"א, (צ"ט דפים).
11. זאלקאווא תקל"א (צ"ה דפים).
12. פיורדא תקמ"א (צ"ח דפים).
13. דירענפורט תקמ"ו (צ"ה דפים).
14. פולנאה ע"ח תקנ"ד (ק"ח דפים).
15. ווענגרוב תקנ"ה.
16. דירענפורט תקנ"ט.
17. שם תקס"ד.
18. זאלקאווא תקס"ח (צ"ה דפים).
19. ווילנא והורודנה תקע"ט.

20. חמו"ד, ועם פירוש המלבי"ם.
21. ירושלים תרכ"ג (קל"ב דפים).
22. לבוב תרכ"ה.
23. פיעטערקאוו תרמ"ח (מ"ט, נ"ו דפים).
24. ווארשא תרמ"ט (כנ"ל).

ועם תרגום אידיש:

25. אמ"ד תצ"ב (קל"ט, ב' דפים).
26. יאזעפאף תר"י.
27. לבוב תרמ"ב.
28. לובלין תרמ"ב.
29. ווארשא תרמ"ט (ק"ב, צ"ט עמודים).
30. שם תר"ע (כנ"ל).

באידיש:

1. ווילערמשדארף תפ"ו.
2. פיורדא תקי"ג (צ"ו דפים).
3. שם תקכ"ג (צ"ב דפים).
4. שקלאוו תקנ"ו.
5. דירענפורט תקנ"ט.
6. שם תקס"ד.
7. אוסטראה תקע"ה.

בלאטיין, ע"י ה"ר אברהם אסא:

1. קושטא ת"ק (ש"ה דפים).
2. שם תקכ"ו.
3. אזמיר תר"ך (שי"א דפים).

בתרגום לערבית:

ע"י ה"ר אברהם יצחק דוויק,
ובהוספות שונות:
ירושלם תרפ"ה (ט', קצ"א עמודים).

מעלות און אינהאלט
פון די יעצטיגע אויסגאבע

ערשטע באנד

א. דער גאון ר' חיים אבולעפיא זצ"ל שרייבט וועגן דעם מחבר, אז עס איז נישטא אויף די וועלט א איד וואס איז אזוי גרויס ווי ער, אפילו א האלב, א דריטל אדער א פערטל פון אים.. ט

ב. דער חיד"א זצ"ל שרייבט וועגן די גרויסקייט פון מחבר, אז ער האט מחזיר בתשובה געווען גאר א סאך מענטשן מיט זיינע דרשות און מיט זיין זיסן לשון...... י-יא

ג. דער מחבר מוסר'ט די גבירים, נעמט זין אן פאר ארעמע לייט.. יב

ד. הסכמות גדולי זמנינו.. יג-כח

ה. הסכמות הגאונים הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה.. כח-לז

ו. תוכן הפרקים לויטן סדר פון די פרקים פון פרק א' ביז פרק י"ג.. לט

ז. תוכן הענינים פון פרק א' ביז פרק י"ג........................ מה

ח. וואונדערליכע ענינים פונעם בעל מחבר שבט מוסר...נג

ט. אַ מורא'דיגע מעשה פונעם בעל מחבר שבט מוסר..... ס

י. אַ וואונדערליכע מעשה ווי אַזוי דער ספר שבט מוסר איז אַראָפּגעקומען פון הימל .... סא

יא. א מוראידיגע געשיכטע פון דעם הייליגן מחבר, ווען ער איז געווען רב אין איזמיר.. **סז**

יב. א קורצע באַשרייבונג צו דער נייער פארגרעסערטער אויסגאבע פון דעם הייליגן ספר שבט מוסר אין אידיש **עב**

יג. די וויכטיגקייט פון לערנען ספרי מוסר יעדן טאג ...**עה**

יד. די הקדמה פון הייליגען מחבר זלה"ה אין אידיש ....**פג**

טו. די הקדמה פון הייליגען מחבר זלה"ה אין לשון הקודש... **פז**

טז. דרייצען פרקים - פון פרק א' ביז פרק י"ג אויף די פרשיות פון פרשת בראשית ביז פרשת שמות.

יז. תוכן הפרקים לויטן סדר פון די פרקים פון פרק א' ביז פרק נ"ב סוף ערשטע באנד.

יח. תוכן הענינים פון פרק א' ביז פרק נ"ב סוף ערשטע באנד.

יט. אינהאלט פון נאנט צו 100 אויסגאבעס פון ספר שבט מוסר וואס איז געדרוקט געווארן אין פארשידענע זמנים און אין פארשידענע שפראכן אין א סאך לענדער, סוף פון ערשטן באנד.

כ. נייער שבט מוסר השלם אין אידיש ערשינען - מודעה און באשרייבונג פון די היינטיגע אויסגאבע סוף ערשטע באנד .

❖❖❖

בס"ד

מעלות און אינהאלט
פון די יעצטיגע אויסגאבע

צווייטער באנד

• אינהאלט פון חלק ב:

• תוכן הפרקים לויטן סדר פון די פרקים פון פרק י"ד ביז פרק כ"ז .... **לט**

• תוכן הענינים פון פרק י"ד ביז פרק כ"ז .... **מה**

פערצען פרקים - פון פרק י"ד ביז פרק כ"ז - אויף די פרשיות התורה פון פרשת וארא ביז פרשת תזריע.

❖❖❖

דריטער באנד

• אינהאלט פון חלק ג' - דריטער באנד:

• תוכן הפרקים לויטן סדר פון די פרקים פון פרק כ"ח ביז פרק נ"ב .... **לט**

• תוכן הענינים פון פרק כ"ח ביז פרק נ"ב .... **מה**

• פינעף און צוואנציג פרקים - פון פרק כ"ח ביז פרק נ"ב - אויף די פרשיות התורה פון פרשת מצורע ביז פרשת ברכה.

❖❖❖

מיר ווילן ברענגען די ווערטער פון הייליקע צדיקים, יעדער אין זיין דור
(וואס אין די דורות איז געווען געוואלדיגע גרויסע צדיקים, גאונים און קדושים)
וואס זיי האבן געזאגט אויפן הייליגן מחבר בעל "שבט מוסר":
דער גאון רבי חיים אבולעפיא זצ"ל שרייבט:

נָהִירְנָא כַּד הֲוֵינוּ זוּטְרָא הִנֵּה נָא הָעִיר הַזֹּאת...
שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִּסְּאוֹת אֵלּוּ רָאשֵׁי סַנְהֶדְרָאוֹת...
וּמִתּוֹכָם כְּעֵין הַחַשְׁמַל דִּבֵּר אֶחָד לַדּוֹר רַב לְהוֹשִׁיעַ,
הָרַב הַדּוֹמֶה לְמַלְאָךְ,
הֲלֹא זֶה אֲדוֹנִי אֵלִיָּהוּ,
אֵין בֶּן הָעוֹלָם הַזֶּה גַּבְרָא דְּחָשִׁיב כְּוָתֵיהּ לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ,
הֵן הֵן גְּבוּרוֹתָיו הֵן הֵן נוֹרְאוֹתָיו, יָדְעֵי רַבָּנָן וְסִפְרִין פְּתִיחוּ.
וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אַף מַשְׁמִיעַ כָּל יָמָיו שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹקָיו כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ.
וְרַבִּים הֵשִׁיב בְּתוֹכָחוֹת עַל עָוֹן יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ.

❀ ❀ ❀

די ווערטער פון דעם גאון רבי חיים אבולעפיא זצ"ל, איבערגעטייטשט אין אידיש

אִיךְ גֶעדֶענְק אִין מֵיין יוּגְנט, אִין דֶער שְׁטאָט...
זֶענֶען גֶעזֶעסְן דִי רָאשֵׁי סַנְהֶדְרָאוֹת...
אוּן צְווִישְׁן זֵיי הָאט זִיךְ אַרוֹיסגֶעוִויזְן
ווִי אַ שְׁטְרַאל פוּן לִיכְט,
דֶער רַב וואָס אִיז גֶעגְלִיכְן צוּ אַ מַלְאָךְ,
דאָס אִיז מֵיין הַאר הָרַב אֵלִיָּהוּ.
אוֹיף דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט אִיז נִישְׁטָא קֵיין מֶענְטְשׁ ווִי עֶר אֲפִילוּ נִישְׁט הַאלְבּ אָדֶער אַ דְרִיטְל אָדֶער אֲפִילוּ אַ פֶערְטְל...
אוּן פִיל מֶענְטשְׁן הָאט עֶר אָפּגֶעהַאלְטְן פוּן זִינְד...

דער חיד"א אין זיין ספר "שם הגדולים" שרייבט:

מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי אֵלִיָּהוּ הַכֹּהֵן אֶחָד מֵרַבָּנֵי אִיזְמִיר,
חִבֵּר יוֹתֵר מִשְּׁלֹשִׁים חִבּוּרִים מִסְפָר הַסָּמוּךְ לְאַרְבָּעִים,

וְהָיָה אַפּוּטְרוֹפּוּס גָּדוֹל לַעֲנִיִּים שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וְקוֹבֵץ עַל יְדֵי מֵהַגְּבִירִים וּמְחַלֵּק לַעֲנִיִּים, וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן בִּדְרָשׁוֹתָיו וְתוֹכְחוֹתָיו וּמֶתֶק לְשׁוֹנוֹ.

וּכְבָר בָּא לוֹ אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל בְּבֵיתוֹ יוֹם שַׁבָּת קֹדֶשׁ אַחַר הַדְּרוּשׁ וְנָשַׁק יָדָיו וְאָמַר לוֹ יָדוּעַ לְהֱוֵי לְהָרַב כִּי הוּא הָיָה מוּכָן לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה וְהַיּוֹם הַזֶּה בְּשָׁמְעִי דְּרוּשׁ הָאָדוֹן חָזַרְתִּי בִּי וְנִפְקְחוּ עֵינַי... וְהָיְתָה מְנוּחָתוֹ בִּשְׁנַת תפ"ט.

❁ ❁ ❁

די ווערטער פון חיד"א, איבערגעטייטשט אין אידיש:

מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי אֵלִיָּהוּ הַכֹּהֵן
אֵיינֶער פון דִי רַבָּנִים פון דֶער שְׁטָאט אִיזְמִיר,
הָאט מְחַבֵּר גֶעוֶוען מֶער פון דרייסיק סְפָרִים כִּמְעַט פֶערְצִיק,

און עֶר הָאט זיך פַארנוּמֶען מִיט דִי אָרֶעמֶע לַייט דוּרְך אַרוּמְגֵיין און צוּזַאמֶענקְלַייבְּן פון דִי נְגִידִים און פַאֶרטֵיילְן צוּ דִי אָרעמֶע,
און פִיל מֶענְטְשְׁן הָאט עֶר אָפְּגֶעהַאלְטְן פון זִינְד דוּרְךְ זַיינֶע רֵיידֶעס און תּוֹכָחָה מִיט זִיסֶע וֶוערטֶער.

און אֵיינְמָאל נאָכן רֵיידן שַׁבָּת
אִיז אֵיינֶער גֶעקוּמֶען צוּ אִים אִין דֶער הֵיים און אִים גֶעקוּשְׁט דִי הֶענט זָאגְנְדִיק אַז עֶר הָאט זיך גֶעגְרֵייט צוּ טָאן אַן עֲבֵירָה,
און הַיינְט הֶערֶענְדִיג דִי דְרָשָׁה פון דֶעם רַב
הָאט עֶר בַּאשְׁלָאסְן זיך פוּלְשְׁטֶענְדִיק אָפְּהַאלְטן דֶערפון.

להעיר על מה שכתב הגאון הצדיק רבי חיים אבולעפיא זצ"ל על המחבר הקדוש בעל שבט מוסר וזל"ק: **הֲלֹא זֶה אֲדוֹנִי אֵלִיָּהו,**

אֵין בֶּן הָעוֹלָם הַזֶּה גַּבְרָא דְּחָשִׁיב כְּוָתֵיהּ
לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ,
וְרַבִּים הֵשִׁיב בְּתוֹכָחוֹת עַל עָוֹן יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ.

צ"ב, הלא היו בדורו הרבה צדיקים קדושים וטהורים, ולמה כתב לשון כזה, למחצה לשליש ולרביע. ונבאר הענין איך שמודדים בשמים חשיבות של צדיקים קדושים ובפרט בענין מעלת "ורבים השיב בתוכחות על עון", שהמזכה את הרבים להחזירם בתשובה הוא ה"יחסן" הכי גדול בשמים.

ונעתיק מה שכתב בספר ישמח משה על תנ"ך בהקדמה (קונטרס תהלה למשה דף י"א ע"ב), וזל"ק:

מבואר בזוהר תרומה דף קכ"ח ע"ב, ההוא זכאה בעי למרדף בתר חייבא וכו' בגין דיתחשב עלי' כאילו הוא ברא לי', ודאי איהו שבחא דיסתלק בי' יקרא דקוב"ה יתיר משבחא אחרא וכו', ועל דא כתיב באהרן ורבים השיב מעון, וכתיב בריתי היתה אתו החיים והשלום. ועיי"ש בדף קכ"ט ע"א כמה הפליגו שם **כמה גדולים זכות הצדיקים שמחזירים רשעים בתשובה.**

וכן שמעתי מאדמו"ח ז"ל, אשר סיפר לו מוזלל"ה, איך שפעם אחת נפגשו בעולם העליון **רש"י ז"ל** עם הרב הקדוש **ר' איציקל מדראהאביטש,** ושאל רש"י ז"ל [מאת] ר' איציקל, **איזה זכות ומצוה יש לו לבנו הרב הקדוש ר' מיכל המגיד מישרים מזלאטשוב מה ששומע שמרעישין בכל העולמות עם בנו הרב הנ"ל.** והשיב לו ר' איציקל הנ"ל, איך שלומד תורה לשמה. ולא נתקררה דעתו של רש"י ז"ל. ואמר לו עוד, שבנו הרבה לסגף את עצמו בתעניתים וסיגופים, וגם בזה לא נתקררה דעתו הקדושה. ואמר לו עוד, אשר הרבה בגמ"ח וצדקה ופיזר נתן לאביונים וכדומה, ועוד לא נתקררה דעתו.

שוב אמר לו שרבים השיב מעון ועשה הרבה בעלי תשובה בעולם, ובזה נחה ושקטה דעתו של רש"י ז"ל, ונחה דעתו הקדושה מה שמרעישים אתו כל הפמליא של מעלה, ע"כ.

ער האָט געמוסר'ט די גבירים, וועלכע האָבן באַוויזן אויפצובויען פאַר זיך הייזער, אַז אנשטאט אויסגעבן אַזויפיל געלט פאַר אויסמעבלירן און באַצירן אַזאַ הויז, זאָלן זיי בעסער געבן אַ סכום געלט פאַר צדקה. ער שרייבט צווישן אַנדערן: **"פיל מאָל האָב איך קריטיקירט די מענטשן וועלכע בויען חורבות, הייזער און בוידעמער מיט אַזוי פיל אויסגאַבן... אויף גאָרנישט. ער וואָלט געקענט קויפן עולם הבא אויב ער וואָלט אויסגעטיילט אפילו אַ האַלב פון זיינע הוצאות פאַר אָרימעלייט אָדער אַן אַנדער דבר מצוה, אַלס דאַנק פאַרן אויבערשטן וואָס ער האָט אים דערמעגליכט צו בויען פאַר זיך אַ הויז".**

(מדרש תלפיות, ענף "הבל", דף קנ"ט ע"ד).

❁ ❁ ❁

ער האָט אויך נישט צוגעלאָזט די ראשי הקהל און שטאָטישע נדבנים, צו שפענדן איבעריג געלט אַפילו צו פאַרשענערן די שוהלן, אנשטאט צו שטיצן אָרימעלייט. ער שרייבט: **"און בפרט יענע טפשים וועלכע בויען שיינע שוהלן און פאַרשווענדן איבעריגע אויסגאַבן... עס וואָלט געווען כדאי בעסער אויסצוטיילן דאָס דאָזיגע געלט פאַר די אָרימעלייט פון דער קהילה... פיל מאָל האָב איך זיך געשפאַרט מיט זיי, אבער עס איז מיר נישט געלונגען. דער אויבערשטער זאָל זיי מוחל זיין, ווייל סוף כל סוף מיינען זיי דאָך לשם שמים".**

(מדרש תלפיות שם, ענף "הבל", דף קנ"ט ע"ד).

מאיר בראנדסדארפער
חבר הביד"צ העדה החרדית
רב שכונת בתי אונגארין והסביבה
בעיה"ק ירושלים תובב"א
מח"ס שו"ת קנה בושם
רח' שבטי ישראל 27, טל. 582-9692

RABBI MEYER BRANDSDORFRE
Member of Beth Din
of the Eida Hachareidis
Rabbi of Batei Ungarin and vicinity
JERUSALEM
A/27 Shivtei Israel St. Tel. 582-9692

בס"ד.

יום ב' לס' כתב זאת זכרון בספר, י"ב לחדש שבט תשנ"ז לפ"ק.

הנני בשבח המגיע לכתבים למע"כ הרה"ג בנש"ג, שמו נודע בשערים מופלג בהפלגת חכמים ויראתו קודמת לו לחכמתו, וכו', ... אשר רחש לבו דבר טוב לתרגם את הספר הק' שבט מוסר מלשון הקודש לשפה המדוברת באידיש שהוא לשון המורגל בינינו.

והנה למותר להאריך בגודל מעלת וחשיבות הספר ומעלת מחברו, כי כבר יצא טבעו בעולם ונתפשט אצל כל יראי ה' עוד בדורות הקודמים, ומעתה אין ערך לגודל המצוה בזה שעשה הרה"ג... לתרגמו בלשון המדוברת ומובן גם לפשוטי העם ונשים וילדים, שהוא ספר מלא בתורה ויראת שמים.

את הכל עשה יפה בעטו בלשון צח וקל למען ירוץ הקורא בו, למען זַכּוֹת את הרבים. ויעזור לו השי"ת שיזכה לברך על המוגמר ולהגדיל תורה ולהאדירה עד שנזכה לגאולתן וישועתן ולשמיעת קול שופר של משיח צדקינו בב"א באעה"ח למען כבוד תורתינו הק' ולומדי'.

מאיר בראנדסדארפער

חבר הביד"צ העדה החרדית,
פה עיה"ק ירושלים

מאיר בראנדסדארפער
חבר הביד"צ העדה החרדית
רב שכונת בתי אונגארין והסביבה
בעיה"ק ירושלים תובב"א
מח"ס שו"ת קנה בושם
רח' שבטי ישראל 27, טל. 582-9692

RABBI MEYER BRANDSDORFRE
Member of Beth Din
of the Eida Hachareidis
Rabbi of Batei Ungarin and vicinity
JERUSALEM
A/27 Shivtei Israel St. Tel. 582-9692

בס"ד, יום ב' לס' כתב זאת זכרון בספר, י"ב לחדש שבט תשנ"ז לפ"ק.

די דאָזיגע הסכמה ווערט געגעבן אין דעם שבח און גרויסקייט פון דעם באַוואוסטן גאון, ירא שמים, וואָס זיין "יראה" איז פריער און מערער ווי זיין "חכמה", וכו' ... הרה"ג כש"ת... וועלכער האָט זיך אונטערגענומען אַ גוטע זאַך, איבערצוטייטשן דעם הייליקן ספר "שבט מוסר" פון לשון-הקודש צו די אידישע שפראַך ווי מען רעדט היינט צו-טאָג.

עס איז איבעריג זיך אַריינצולאָזן אין דער גרויסקייט און וויכטיקייט פון דעם דאָזיקן חיבור און די גרויסקייט פון זיין מחבר, ווייל עס איז שוין גוט באַוואוסט איבער דער וועלט, און זיין גוטער נאָמען איז צעשפּרייט איבער דער וועלט נאָך פון די פריערדיקע דורות.

און דערפון פאַרשטייען מיר, אַז די מצוה וואָס הרה"ג כש"ת... האָט געטאָן ביים איבערטייטשן דעם ספר אויף אידיש, איז געוואַלדיק גרויס, ווייל דורך דעם וועט ער צוברענגען אַז אויך די פשוטע מענטשן, פרויען און קינדער, וועלן לערנען אין דעם וויכטיקן ספר, וואָס איז פול מיט תורה און יראת-שמים.

אָט די גאַנצע אַרבעט האָט ער געטאָן אויף אַ שיינעם אופן, אין אַ גרינגע שפּראַך און מיט גרויסע און ליכטיקע ווערטער, אַז יעדער זאָל קענען לערנען און פאַרשטיין אָן זיך אָנשטרענגען, אַזוי אַז יעדער זאָל האָבן די מעגלעכקייט צו לערנען אין דעם הייליקן ספר.

און השם יתברך זאָל אים העלפן, ער זאָל ענדיקן דעם ספר אין אַ גוטער שעה, און ער זאָל זוכה זיין "להגדיל תורה ולהאדירה", צו פאַרמערן די לערנערס פון תורה, און אין דעם זכות וועלן מיר זוכה זיין צו די גאולה און די ישועה, ביז מיר וועלן הערן דעם קול שופר פון משיח צדקנו, במהרה בימינו אמן.

גע'חתמ'עט, אין כבוד פון אונזער הייליקע תורה און אירע לערנער

מאיר בראנדסדארפער
חבר הביד"צ העדה החרדית, פה עיה"ק ירושלים

בעזהי"ת

משה שטערן
אב"ד דעברעצין ונייהייזל יצ"ו
בעהמ"ח שו"ת באר משה י"ח
בלאאמו"ר הרא"ש, בעמ"ח ספרי גפי אש ומליצי אש וש"ס
ברוקלין יע"א

אל מע"כ ידידינו הרה"ג המופלא ומופלג בהפלגת חכמים ונבונים זי"ר יפר"ת.

בשמחה שמעתי שמע"כ הד"ת שליט"א עוסק במלאכת הקודש ומתכונן להוציא לאור עולם ספרי מוסר בשפה המדוברת-באידיש, בלשון המורגל בינינו, אשר אין ערוך למצוה רבה כזו, ומה גם בדור פרוץ כזה בעוה"ר, יצמח בזה טובה גדולה לנפשות היראים, בפרט לנשים ובתולות. ובוודאי רבים מבני עמינו אנשים ונשים וטף יתעוררו לבל ישטפו בהבלי העולם השוטף וזורם בכל העולם בדור האחרון הזה. ובדרך זו ישמר כל כבודה בת מלך פנימה, וכל הרוחות שבעולם לא יזיזו אותן ממקומן, והיה כעץ שתול על פלגי מים ועל יובל ישלח שרשיו וכו' ולא ימיש מעשות כל פרי, וחכמות נשים בנתה ביתה אשר בנינו כנטיעים בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל.

ועכשיו נדבה רוחו להעלות הספר הקדוש **"שבט מוסר"** מהרה"ק רבי אליהו הכהן זצ"ל לדפוס במעלות רבות, הן ליפות הלשון, כי העברי-טייטש שדיברו בשעתו מוזר ומשונה מאד מהאידיש המדובר ומורגל בינינו, ודבר זה גרם שהרבה פסקו מלקרות בספה"ק הזה מאז ומקדם, הן לעשות ליתן ריוח ביו דיבור לדיבור, ולעשות כותרות לפני הענינים, וכן להדפיס באותיות מאירות עינים ובהרחבה, בטורח גדול הוצרכו לעבוד על כל תיבה ותיבה בדיוק.

וכמה גדול שכרו להביא סה"ק הזה, שהוא מלא מוסר ויראת ה' לכל בתי ישראל, כמו שהיה מאות בשנים לנר אלקים לנשמות בית יעקב אלו הנשים הצדקניות, וקו"ח כעת בעקבתא דמשיחא, אשר מלאו פני תבל בדברי הבל וקלקול בכל הלשונות, ושיחות, אשר יש להרחיקם מגבול הצניעות והטהרה. וספר הקדוש הזה יפיח בהם רוח של קדושה, אהבת השם ותורתו הקדושה, כמו שהיה בכל הזמנים.

למותר להאריך בשבח הספר והמחבר, די לנו מה שמובא משלשה קדושי עליון כל אחד בדורו: וז"ל **החיד"א בשם הגדולים**: מורנו הרב רבי אליהו הכהן אחד מרבני איזמיר, חבר יותר משלשים חבורים מספר הסמוך לארבעים, **והיה אפוטרופוס גדול לעניים שהיה הולך וקובץ על ידי מהגבירים ומחלק לעניים, ורבים השיב מעון בדרשותיו ותוכחותיו ומתק לשונו.** וכבר בא לו אדם מישראל בביתו יום שבת קדש אחר הדרוש ונשק ידיו ואמר לו ידוע להוי להרב כי הוא היה מוכן לעשות עברה והיום הזה בשמעי דרוש האדון חזרתי בי ונפקחו עיני... והיתה מנוחתו בשנת תפ"ט, עכ"ל.

וז"ל הגאון רבי **חיים אבולעפיא** זצ"ל: "נהירנא כד הוינו זוטרא הנה נא העיר הזאת... שמה ישבו כסאות אלו ראשי סנהדראות... ומתוכם כעין החשמל דבר אחד לדור רב להושיע, הרב הדומה למלאך, הלא זה אדוני אליהו, **אין בן העולם הזה גברא דחשיב כותיה למחצה לשליש ולרביע**, הן הן גבורותיו הן הן נוראותיו, ידעי רבנן וספרין פתיחו. ונשמע פתגם המלך אף משמיע כל ימיו של אותו צדיק יושב ודורש תחת אשר קנא לאלקיו כאיש מלחמות יעיר קנאה יריע. **ורבים**

השיב בתוכחות על עון יום ליום יביע", עכ"ל. **וידוע מה שאמר הגה"ק רבי הלל מקאלאמייא שהספר שבט מוסר עשה אותו ליהודי.**

ובהוצאה זו הוסיפו הוספות נחוצות בסוף הפרק, וסיפורי מעשיות שיהיו שוים לכל נפש אנשים נשים וטף, ועוד דברים טובים ומועילים, הכל בלשון קל ונקי, כדי שכאו"א יוכל להגות בו וילמדנו בינה וישיגו אורחות חיים, ומעט מן האור ידחה הרבה מן החושך. ונחוץ מאוד שהבתי ספר יעשו שיעורים בשבט מוסר, ויקיימו בנפשם מאמר החכם "אולת קשורה בלב נער שבט מוסר ירחיקנה ממנו" (משלי כב, טו).

וגם עשו דבר גדול, להוציא לאור לילדים, קונטרסים בודדים מהפרקים ששייכים ביותר לקטנים למען יקראו בו הנשים והקטנים בזמנים הפנויים, כגון בשבתות וי"ט וכו'. והוא תועלת גדול להכניס אהבת תורה וי"ש ומדות טובות בלבות בני ישראל, ובפרט בזמנים הללו, שהשוק מלא מכל מיני חוברות שאין בהם ריח תורה ויר"ש אמיתית, נחוץ מאד ספרים כאלו, בפרט בתשב"ר שלבם טהור, ע"י שיבינו תכלית המצוות ושמירתם עוד מילדותם, שיהי' שמור גם על העתיד להם.

עד כמה גדול ענין הוצאת ספרי מוסר באידיש לבני ולבנות ישראל הכשרים שיקראו בם ויעמדו באמונתם הטהורה, אנו רואים ממה שהגה"ק רבי הלל מקאלאמייע זצוק"ל רצה בעצמו לתרגם הספר "פלא יועץ" באידיש, ולקח עליו עול גדול ועבודה קשה כזאת, אך בכדי לזכות הרבים וזל"ק בהקדמתו: "וגם לפני רבות בשנים עלתה על דעתי לעשות כן, ובקשתי אז מן ידידי בר אבהן ירא ד' התורני המופלג והחריף הנגיד מו"ה יוסף גינז ז"ל המדפיס בעיר וויען הבירה שקנה מיורשי המחבר פלא יועץ הזכות של הדפסת ספר זה שיתן לי רשות להדפיסו בלשון אשכנז ונתן לי זאת בכתב אבל לא אסתייע מלתא לי לעשות כן, לכן זכות זה שיש לי, אני נותן שלא יהי' עליו שום פוצה פה, וחיוב הוא לכל אחד ואחד להביא ברכה זאת לתוך ביתו לעיין בו בכל יום לכל הפחות חצי שעה ובשבת קודש רוב היום". כ"ה תשרי תרמ"ו קאללאמייא, **הק' הלל ל"ש מוועטש.** ע"כ.

פשוט הוא שסגנון זה שעובד על ידי המו"ל הנ"ל שליט"א, הוא שלו, ואין רשות לשום אדם להדפיס את ה"שבט מוסר" כפי שסודר על ידו, ואולם יען שהשקיע בזה עבודה רבה והון עצום, וכדי שלא יהיו עושי מצוה ניזוקין, וגם שלא לנעול דלת על להבא, ראיתי לחוות דעתי העני' שאין לשום אחד להדפיס הספר "שבט מוסר" כמתכונת עבודתו, דהיינו בלשון אידיש מתוקן לפי המדובר בדורינו במשך עשרה שנים מיום שיצא לאור הספר הזה (עיין מה שכתב זקיני בתשובת חת"ס חו"מ סי' מ"א שנכון לגזור כזה).

ע"כ בוודאי דבר גדול עשה בזה, ומצוה יקרה וחשובה, לעמוד לימינו ביד רחבה ורוח נדיבה הן בהחזקה להוצאות הרבות, והן בהפצת הספר בקרב עם סגולה, ושכרם אתם, ולהו"ל עוד ספרים באידיש, אשר ינטעו שורש טוב בכל בית ישראל אשר דרך ישראל סבא חביב ואהוב בעיניהם, וכל מי שמסייע בידם לזכות גדול יחשב, כי הוא בכלל מזכי הרבים שאין קץ למתן שכרם, ואשרי חלקם.

והשי"ת יהי' בעזרו שיזכה להרחיב גבולי הקדושה, ויזכה במהרה לראות בהתרוממות קרן ישראל.

באעה"ח למען המצוה הקדושה כי רבה היא

משה שטערן
אב"ד דעברעצין יצ"ו
פה ברוקלין יצ"ו

בעזהי״ת

משה שטערן

אב״ד דעברעצין ונייהייזל יצ״ו
בעהמ״ח שו״ת באר משה י״ח
בלאאמו״ר הרא״ש, בעמ״ח ספרי גפי אש ומליצי אש וש״ס
ברוקלין יע״א

צו אונזער הויכגעשעצטער פריינד, חכם און נבון, זו״ר יפר״ת.

מיט פרייד האָב איך געהערט אז אונזער הויכגעשעצטער פריינד, הד״ת שליט״א, גיט זיך אָפּ מיט דער הייליגער אַרבעט, און גרייט זיך אַרויסצוגעבן און באַלייכטן די וועלט מיט ספרי מוסר אין מאַמע-לשון - אידיש, ווי מ׳רעדט היינט צו-טאָג, וואָס די מצוה איז זייער הויכגעשעצט, ספּעציעל אין אונזער דור, וועלכער איז זייער פרוץ בעוה״ר, וועט דערפון אַרויסקומען אַ גרויסע טובה צו די יראים, ספּעציעל צו פרויען און מיידלעך. און געוויס וועלן פילע מענער, פרויען און קינדער פון אחינו בני ישראל, זיין געוואָרנט נישט פאַרשלעפּט צו ווערן אין דעם שטראָם פון נאַרישקייט פון דער וועלט וואָס שטראָמט און פאַרפלייצט די גאַנצע וועלט אין דעם לעצטן דור. און אַזוי וועט געהיטן ווערן דער כבוד פון אידישע טעכטער - כל כבודה בת מלך פנימה, און אַלע ווינטן פון דער וועלט וועלן נישט אומשטאַנד זיין זיי צו רירן פון זייער אָרט, ווי עס שטייט "והיה כעץ שתול על פלגי מים ועל יובל ישלח שרשיו וכו׳ ולא ימיש מעשות כל פרי וחכמות נשים בנתה ביתה אשר בנינו כנטיעים בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל".

און איצטער האָט ער זיך אונטערגענומען אַרויפצוברענגען דעם הייליקן ספר "שבט מוסר" פון דעם הייליקן רבי אליהו הכהן זצ״ל אין דרוק מיט אַ סך מעלות, סיי אַ שיינע שפּראַך, וואָרום די עברי-טייטש וואָס מען האָט גערעדט אין יענער צייט איז פולשטענדיק אַנדערש פון דעם אידיש וועלכן מען איז געוואוינט היינט צו-טאָג, און דאָס האָט פאַראורזאַכט אַז מענטשן האָבן אויפגעהערט אַריינצוקוקן אין דעם הייליקן ספר. אויך האָט ער באַשיינט דעם הייליקן ספר מיט אָפּזונדערן איין זאַך פון דער צווייטער, און אַוועקשטעלן קעפּלעך פּאַר די ענינים, און די אותיות זיינען שיינע און גרויסער וואָס לייכטן אין די אויגן, און יעדער וואָרט איז אויסגערעכנט, דורכגעקוקט און פאַראַכטן פּינקטלעך, און דאָס אַלעס איז אים אָנגעקומען מיט גרויס מיא און אַ סך אַרבעט.

און ווי פיל איז זיין באַלוינונג פאַר אַריינברענגען דעם דאָזיקן הייליקן ספר, וואָס איז פול מיט מוסר און יראת השם, צו יעדער אידיש הויז, וואָס דער הייליקער ספר איז הונדערטער יאָרן געווען אַ הייליגע ליכט צו די נשמות פון בית יעקב וואָס דאָס מיינט די נשים צדקניות, און כל-שכן איצטער ווען מיר האַלטן ביי די פוסטריט פון משיח, ווען די וועלט איז אָנגעפילט מיט פוסטע און פאַרדאָרבענע זאַכן אין אַלע שפּראַכן, אומעטום, וואָס דאָס דאַרף דערווייטערט ווערן פון גרעניץ פון באַשיידנקייט און ריינקייט. און דער הייליקער ספר וועט אַריינבלאָזן אַ הייליקן רוח, אַ רוח פון אהבת השם און זיין הייליקע תורה, ווי עס איז געווען אין אַלע צייטן.

מיר וועלן זיך דאָ נישט אַריינלאָזן צו באַוואונדערן דעם ספר און זיין מחבר. מיר וועלן נאָר ברענגען די ווערטער פון דריי הייליקע צדיקים, יעדערער אין זיין דור:

1) דער חיד"א אין ספר "שם הגדולים":

"מורנו הרב רבי אליהו הכהן אחד מרבני איזמיר, חבר יותר משלשים חבורים מספר הסמוך לארבעים, והיה אפוטרופוס גדול לעניים שהיה הולך וקובץ על ידי מהגבירים ומחלק לעניים, ורבים השיב מעון בדרשותיו ותוכחותיו ומתק לשונו. וכבר בא לו אדם מישראל בביתו יום שבת קדש אחר הדרוש ונשק ידיו ואמר לו ידוע להוי להרב כי הוא היה מוכן לעשות עברה והיום הזה בשמעי דרוש האדון חזרתי בי ונפקחו עיני... והיתה מנוחתו בשנת תפ"ט".

"מורנו הרב רבי אליהו הכהן איינער פון די רבנים פון דער שטאָט איזמיר, האָט מחבר געווען מער ווי דרייסיק ספרים כמעט פערציק, און ער האָט זיך פאַרנומען מיט די אָרעמע לייט דורך אַרומגיין און צוזאַמענקלייבן פון די נגידים און פאַרטיילן צו די אָרעמע, און פיל מענטשן האָט ער אָפּגעהאַלטן פון זינד דורך זיינע ריידעס און די תוכחה מיט זיסע ווערטער. און איינמאָל נאָכן ריידן שבת איז איינער געקומען צו אים אין דער היים און אים געקושט די הענט זאָגנדיק אַז ער האָט זיך געגרייט צו טאָן אַן עבירה, און היינט הערענדיג די דרשה האָט באַשלאָסן זיך פולשטענדיק אָפּהאַלטן דערפון. ער איז נפטר געוואָרן אין יאָר תפ"ט". דאָס זענען די ווערטער פון חיד"א.

2) דער גאון רבי חיים אבולעפיא זצ"ל:

"נהירנא כד הוינו זוטרא הנה נא העיר הזאת... שמה ישבו כסאות אלו ראשי סנהדראות... ומתוכם כעין החשמל דבר אחד לדור רב להושיע, הרב הדומה למלאך, הלא זה אדוני אליהו, אין בן העולם הזה גברא דחשיב כותיה למחצה לשליש ולרביע, הן הן גבורותיו הן הן נוראותיו, ידעי רבנן וספרין פתיחו. ונשמע פתגם המלך אף משמיע כל ימיו של אותו צדיק יושב ודורש תחת אשר קנא לאלקיו כאיש מלחמות יעיר קנאה יריע. ורבים השיב בתוכחות על עון יום ליום יביע".

"איך גערענק אין מיין יוגנט, אין דער שטאָט... זענען געזעסן די ראשי סנהדראות... און צווישן זיי האָט זיך אַרויסגעוויזן ווי אַ שטראַל

פון ליכט, דער רב וואָס איז געגליכן צו אַ מלאך, דאָס איז מיין האַר הרב אליהו. אויף דער גאַנצער וועלט איז נישטאָ קיין מענטש ווי ער, אַפילו נישט האַלב אָדער אַ פערטל אָדער אַפילו אַ דריטל... און פיל מענטשן האָט ער אָפּגעהאַלטן פון זינד...". דאָס זענען די ווערטער פון דעם גאון רבי חיים אבולעפיא זצ"ל

3) עס איז באַוואוסט וואָס דער הייליקער גאון און צדיק רבי הלל פון קאלאמייא האָט געזאָגט, אַז דער ספר "שבט מוסר" האָט אים געמאַכט פאַר אַ איד.

אין אָט דער אויסגאַבע איז צוגעגעבן געוואָרן וויכטיגע צוגאָבן ביים ענדע פון יעדן פרק. אויך וואונדערלעכע ערציילונגען, צוגענגליך פאַר יעדן, מענער, פרויען און קינדער - אַלץ אין אַ פיינע און גרינגע שפּראַך, פאַר יעדערן צו לייענען, מען זאָל אָפּלערנען דערפון די ריכטיגע וועג ווי מען זאָל זיך פירן, און עס איז באַוואוסט אַז אַ ביסל ליכט פאַרטרייבט אַ סך פינסטערניש. און עס איז זייער וויכטיג אַז די מוסדות חינוך זאָלן איינפירן שיעורים אין דעם ספר "שבט מוסר", און אַזוי וועלן זיי מקיים זיין דעם אָנזאָג פון דעם חכם "אולת קשורה בלב הנער שבט מוסר ירחיקנה ממנו" (משלי כב, טו).

אויך האָבן זיי געטאָן אַ גרויסע זאַך, אָפּצודרוקן פאַר קינדער, באַזונדערע פרקים וואָס רעדן צו קינדער, אַז פרויען און קינדער זאָלן לייענען אין זיי אין די פרייע צייט, ווי שבת און יום טוב א.ד.ג., און דאָס איז אַ גרויסער אויפטו, אַריינצוברענגען ליבשאַפט צו תורה און יראת שמים אין די הערצער פון אידן. ספּעציעל אין היינטיגע צייטן ווען די גאַס איז פול מיט שריפטן וואָס פאַרמאָגן נישט קיין ריח פון תורה און אמת'ע יראת-שמים, איז עס זייער וויכטיק. און די קינדער, וואָס זייער האַרץ איז טהור, דורך דעם וואָס זיי וועלן פאַרשטיין דעם תכלית פון די מצוות פון קינדווייז אָן, וועט עס האָבן אַ ווירקונג אויף די קומענדיגע יאָרן.

אויף די וויכטיקייט אַרויסצוגעבן ספרי מוסר אויף אידיש פאַר אידישע כשר'ע קינדער אַז זיי זאָלן אין דעם לייענען און זיך שטאַרקן אין זייער אמונה - קענען מיר זיך איבערצייגן פון דעם פאַקט וואָס דער הייליגער רבי הלל פון קאלאמייא זצוק"ל האָט אַליין געוואָלט איבערטייטשן דעם ספר "פלא יועץ" אויף אידיש. ער האָט זיך אונטערגענומען די שווערע אַרבעט נאָר אויף צו מזכה זיין די מאַסן.

ער שרייבט אין זיין הקדמה:

"וגם לפני רבות בשנים עלתה על דעתי לעשות כן, ובקשתי אז מן ידידי בר אבהן ירא ד' התורני המופלג והחריף הנגיד מו"ה יוסף גינז ז"ל המדפיס בעיר וויען הבירה שקנה מיורשי המחבר פלא יועץ הזכות של הדפסת ספר זה שיתן לי רשות להדפיסו בלשון אשכנז

ונתן לי זאת בכתב אבל לא אסתייע מלתא לי לעשות כן, לכן זכות זה שיש לי, אני נותן שלא יהי' עליו שום פוצה פה, וחיוב הוא לכל אחד ואחד להביא ברכה זאת לתוך ביתו לעיין בו בכל יום לכל הפחות חצי שעה ובשבת קודש רוב היום". כ"ה תשרי תרמ"ו קאללאמייא, הק' הלל ל"ש מוועטש.

"און אויך, פאַר פילע יאָרן איז מיר איינגעפאַלן אַזוי צו טאָן, און איך האָב געבעטן ביי מיין פריינד דער גרויסער תלמיד חכם און ירא ה' מו"ה יוסף גינז ז"ל, דער דרוקער פון וויען, וועלכער האָט אָפּגעקויפט פון די יורשים פון דעם מחבר די ערלויבעניש צו דרוקן דעם ספר "פלא יועץ", ער זאָל מיר ערלויבן צו דרוקן דעם ספר אין אידיש און ער האָט עס מיר געגעבן אין שריפט, אָבער עס איז נישט פאַרווירקלעכט געוואָרן. און דעריבער, גיב איך אָפּ יעדן זכות וואָס איך האָב, אַז יעדערער זאָל זיין ערלויבט דאָס צו דרוקן, און יעדערער זאָל אַריינברענגען די ברכה אין הויז אַריינצוקוקן אין אים יעדן טאָג וויניקסטנס אַ האַלבע שעה, און שבת קודש מערסטע פון טאָג". כ"ה תשרי תרמ"ו קאללאמייא, הק' הלל ל"ש מוועטש. דאס זענען די ווערטער פון רבי הלל פון קאלאמייא.

עס איז אַ זיכערע זאַך אַז דער ספר ווי ער איז געשריבן - באַלאַנגט צום אויבנדערמאָנטן און עס איז פאַרבאָטן דאָס איבערצודרוקן. און וויבאַלד ער האָט אַריינגעלייגט אַ סך אַרבעט און אַ געוואַלדיגע גרויסע סומע געלט, איז כדי אויסצומיידן פון אים אַ פאַרלוסט, און אים נישט אָפּהאַלטן פון ווייטער טאָן - לאָז איך וויסן מיין מיינונג, אַז קיינער טאָר נישט דרוקן דעם ספר "שבט מוסר" אויף אידיש ווי עס ווערט גערעדט היינט צו טאָג, צען יאָר פון דעם טאָג ווען דער ספר וועט אַרויס פון דרוק (זע וואָס מיין זיידע, דער חתם סופר, האָט געשריבן אין אַ תשובה, חושן-משפט סימן מ"א וועגן דער באַוואָרעניש).

און צוליב די גרויס חשיבות פון דעם ספר, איז ווערט, און עס איז אַ גרויסע מצוה, אים צו שטיצן מיט אַ ברייטער האַנט און אַ אָפענער האַרץ, סיי אַליין קויפן דעם ספר און אויך העלפן צושפרייטן דעם ספר צווישן די אידן עם סגולה, און סיי אים העלפן אַרויסצוגעבן נאָך ספרים אין אידיש, וואָס וועלן ברענגען גוטע רעזולטאַטן אין יעדער אידישע הויז וואָס די אַלטע אויסגעטראָטענע וועג פון אונזערע עלטערן זענען באַליבט און פאַרהייליקט ביי זיי, און יעדערער וועלכער העלפט אַרויס אין דעם איז עס גערעכנט פאַר אַ גרויסן זכות, און ער איז "בכלל מזכי הרבים" וואָס זייער באַלוינונג איז אומבאַגרעניצט, און וואויל איז זיי.

און השם יתברך זאָל אים קומען צו הילף אויף פאַרברייטערן די גרענעצן פון הייליקייט, און מען זאָל זוכה זיין אין גיכן צו זען אין דער געהויבנקייט און דעם כבוד פון אידן.

באעה"ח פאַר די הייליגע מצוה וואָס איז זייער גרויס.

משה שטערן
אב"ד דעברעצין יצ"ו
פה ברוקלין יצ"ו

רפאל בלום
ראב"ד דק"ק קאשוי יע"א
בעדפארד הילס, ניו יארק יע"א

RABBI RAFAEL BLUM
100 KASHO DRIVE
BEDFORD HILLS, N.Y. 10507

בס"ד, יום ב' לסדר להחיות לכם לפליטה גדולה תשנ"ז לפ"ק.

הביאו לפני איזה עלים מהעתקת שבט מוסר בלשון אידיש המדובר היום, ולמותר להאריך בשבח גדולת המחבר כי כבר יצא טבעו בכל העולם כולו בספריו המקודשים המלאים זיו ומפיקים נוגה שבט מוסר, מדרש תלפיות ועוד וכבר שתו ושותין בצמא דבריו הקדושים כל קהל עדת ישראל זה כמה דורות (וזכה שהספר שבט מוסר נדפס קרוב לשישים פעמים) וכבר נתעוררו אלפי ישראל לשוב לחיק אביהם שבשמים בכח דבריו הקדושים החוצבים להבות אש וביניהם גדולי הדור שהעידו על עצמם כן. עיניו כיונים על כל דחז"ל בש"ס ומדרשים וגם ספרי קבלה, כמו שהעיד בסכמתו הגאון שר התורה בעל שו"מ זצ"ל, ונכתבו בלשון צח המתקבלים היטב בלב כל אחד.

פוק חזי מאן גברא רבה מסהיד הגאון הצדיק מוהר"ח אבולעפיא זצ"ל שבימיו היו הרבה גדולי הדור וכולם לא הגיעו למעלת וחשיבת הרב הדומה למלאך בעל שבט מוסר אפילו למחצה לשליש ולרביע.

טובה גדולה וזכות הרבים נפלאה העתקת הדברים בלשון המדובר כדי שיהי' שוה לכל נפש אנשים נשים גדולים וקטנים כי ספר זה מצטיין במעלתו הנפלא שיד הכל ממשמשים בו גדול כקטן וכולם מוצאים בו דברים נעימים ומתוקים, וכבר האריכו הספרים בגודל הנחיצות ללמוד ספרי מוסר בכל יום ובפרט בזמן הזה שהדור פרוץ במלואה בעוה"ר.

ואחזיקנא טיבותא להני עוסקי בקדשי שמים הטורחין ומתייגעין טובא להוציא מתחת ידן דבר שלם על טהרת הקודש ומצוה רבה להביא ברכה זו לבית ישראל ולהשרות השכינה בביתם. והדברים שנכתבו בקדושה וטהרה יקרבו לבות ישראל לאבינו שבשמים.

ונזכה כולנו לעבדו שכם אחד מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עבגצבב"א.

רפאל בלום
ראב"ד דק"ק קאשוי יע"א

רפאל בלום
ראב"ד דק"ק קאשוי יע"א
בעדפארד הילס, ניו יארק יע"א

RABBI RAFAEL BLUM
100 KASHO DRIVE
BEDFORD HILLS, N.Y. 10507

בס"ד, יום ד' לסדר להחיות לכם לפליטה גדולה תשנ"ז לפ"ק.

מען האָט געברענגט פאַר מיר בלעטער פון דעם ספר "שבט מוסר" איבערגעזעצט אין אידיש ווי עס ווערט היינט גערעדט. מיר וועלן זיך דאָ נישט אַריינלאָזן אין די גרויסקייט פון דעם מחבר, ווייל זיין גוטער נאָמען איז שוין פאַרשפרייט איבער דער גאַנצער וועלט דורך זיינע הייליקע ספרים, ווי "שבט מוסר", "מדרש תלפיות" און נאָך, וועלכע זיינען פול מיט זיסע ווערטער און פאַרשפרייטן ליכטיקייט, און דורות לאַנג וואָס מען טרינקט מיט דורשט זיינע הייליגע ווערטער (און דער ספר "שבט מוסר" האָט זוכה געווען געדרוקט צו ווערן נאָענט צו זעכציק מאָל) און טויזנטער אידן זיינען שוין נתעורר געוואָרן, דורך די הייליגע פלאַם פייערדיגע רייד, צום הייליגן פאָטער אין הימל, און צווישן זיי אויך גדולי ישראל וועלכע האָבן עס עדות געזאָגט אויף זיך אַליין. דער מחבר האט דורכגעזוכט ווי א טייבעלע אין חז"ל, ש"ס און מדרשים ווי אויך פון ספרי קבלה, ווי עס מעיד געווען אין זיין הסכמה דער שר התורה, דער מחבר פון ספר שו"מ זצ"ל, און זיינען געשריבן געוואָרן אין אַ גרינגע שפראַך וואָס איז פאַרשטאַנדיק פאַר יעדערן.

גיב נאָר אַ קוק און זע, וואָס דער גרויסער מענטש, הגאון הצדיק מוהר"ח אבולעפיא זצ"ל, האָט געזאָגט אויף דעם גרויסן מחבר פון "שבט מוסר": **כאָטש עס זיינען געווען פיל גדולי הדור, אָבער קיינער איז נישט געקומען צו דער מדריגה**

פון דעם בעל ״שבט מוסר״ וועלכער איז געגליכן צו אַ מלאך, אַפילו נישט אַ העלפט, אַ דריטל צי אַפילו אַ פערטל.

און אַ גרויסע טובה האָט געטאָן דער מחבר דורך איבערטייטשן די ווערטער אויף די שפראַך וואָס ווערט היינט צו טאָג גערעדט, און האט דורך דעם מזכה געווען די מאַסן, ווייל דער ספר קומט אָן צו יעדערן, גרויסע און קליינע, און יעדערער קען דערין געפינען איינגענעמע און זיסע רייד, און מען האָט שוין אַרומגערעדט אין ספרים די וויכטיקייט פון לערנען מוסר יעדן טאָג, און ספעציעל אין די לעצטע צייטן ווען אַלץ איז, צום באַדויערן, אין גאַנצן פרוץ בעוונותינו הרבים.

און מ׳דאַרף אַנערקענען די טובה פון די יעניגע וועלכע באַנעמען זיך מיט די הייליגע אַרבעט, און זיינען זיך מטריח אַרויסצוגעבן אַ דבר השלם על טהרת הקודש, און עס איז אַ גרויסע מצוה אַריינצוברענגען די דאָזיגע ברכה אין יעדער אידישע הויז און דורכדעם אַריינברענגען די שכינה אין הויז. און די דאָזיגע רייד וועלכע זיינען געשריבן געוואָרן מיט ריינקייט און הייליקייט, האָבן שוין דערנעענטערט אידישע הערצער צו אונזער הייליגער פאָטער אין הימל.

און מיר זאָלן זוכה זיין צו דינען דעם באַשעפער אַלע אין איינעם מיט גוטן געזונט אין גשמיות און אין רוחניות ביז מיר וועלן זוכה זיין צו דעם גואל צדק, אמן.

רפאל בלום

ראב״ד דק״ק קאשוי יע״א

שלום קרויז
אב"ד דק"ק אודווארי
כעת הרב בביהמ"ד בית ישעי'
מח"ס שו"ת דברי שלום ד"ח ושאר ספרים עה"ת וסוגיות

RABBI SOLOMON KRAUSZ
215 Rutledge Street
Brooklyn, NY 11211
(718) 387-3881

בס"ד, יום ד' לסדר "אך אם אתה לו שמענו וגו' "עושה שלום" לפ"ק.

הן בא אלי הרה"ג המפורסם חובר חיבורים מחוכמים לטובת הרבים, אין גומרין עליו ההלל וכו' כש"ת שליט"א ובידו ספר הקדוש **שבט מוסר**, אשר נתקדש כבר אצל כל יראי השי"ת, כי דבריו הקדושים עושה רושם גדול לכל אשר יקרא בו, וחוננו השי"ת להוציאו ברוב פאר והדר בלשון יידיש המורגל אצלינו, כי העברי טייטש שתורגם בשעתו, מוזר לנו מאד בפרט לנשים ובתולות, לכן הרבה פסקו מלקרות בו. ועתה חוץ ממה שהוסיף להשבט מוסר הרבה ענינים קדושים מקדושי ארץ, דברים השייכים להספר, נתקן בלשון אידיש המורגל בינינו וגם סיפורי מעשיות מגדולי עולם, שיהיו שוים לכל נפש.

ויש להרגיל הנשים ובתולות, שבכל זמן פנוי יקראו בזה הספר וימנעו ע"ז מלקרות בסתם ספרים אשר אין להם יסוד קדושה, וכ"ש אם הם נדפסים בלשון העמים, וקרא שם הספר "**הוצאת שבט מוסר**" להוצאת ספרי מוסר באידיש. ועבד בזה עבודה קשה בהוצאות גדולות כמובן, ודבר גדול עשה בזה לזכות הרבים לאנשים ונשים וקטנים, ובודאי יהי' תועלת גדול להכניס בהם אהבת תורה ויראת שמים להשלמת הנפש.

לכן מצוה רבה להכניסו בתוך כל בית ישראל ולחזקו ולתמכו ביד רחבה ויהי' לו חלק בהמצוה הגדולה להרחיב גבולי הקדושה.

הק' שלום קרויז
אבדק"ק אודווארי

שלום קרויז
אב״ד דק״ק אודווארי
כעת הרב בביהמ״ד בית ישעי׳
מח״ס שו״ת דברי שלום ד״ח ושאר ספרים עה״ת וסוגיות

RABBI SOLOMON KRAUSZ
215 Rutledge Street
Brooklyn, NY 11211
(718) 387-3881

בס"ד, יום ד' לסדר "אך אם אתה לו שמענו וגו' "עושה שלום" לפ"ק.

עס איז געקומען צו מיר דער באַוואוסטער מחבר פון הייליגע און נוצלעכע ספרים לטובת הרבים, וועלכער פאַרמאָגט גאָר אַ סך מעלות, כש"ת שליט"א, מיט דעם הייליגן ספר "שבט מוסר", וואָס איז שוין אָנגענומען און פאַרהייליגט געוואָרן ביי אַלע יראי השם יתברך, ווייל די הייליגע ווערטער פון דעם ספר מאַכן אַ געוואַלדיגן רושם און האָבן אַ גרויסע ווירקונג אויף יעדערן וואָס לייענט אין אים, און השם יתברך האָט אין אים אַריינגעגעבן פאַרשטאַנד אַרויסצוגעבן דעם ספר אין אַ זעלטן שיינעם און וואונדערבאַרן אופן, אין אַ שיינע שפּראַך וואָס איז געוואוינט ביי אונז, ווייל די עברי-טייטש פון זיינער צייט איז היינט נישט אָנגענומען און שווער צו פאַרשטיין, דעריבער האָבן מענטשן אויפגעהערט צו לייענען אין דעם ספר. אויסער דעם האָט ער האָט צוגעגעבן אַ סך הייליגע ענינים און ערציילונגען פון אונזערע הייליגע צדיקים, פאַר יעדערן צו פאַרשטיין.

מען דאַרף צוגעוואוינען די פרויען און מיידלעך, אַז אין יעדער פרייע צייט זאָלן זיי לייענען אין דעם ספר, און זיי זאָלן זיך אָפּהאַלטן פון לייענען ביכער וואָס האָבן נישט קיין פונדאַמענט אין קדושה, און אַוודאי אויב זיי זיינען געדרוקט אין אַ גויאישע שפּראַך.

דעם ספר האָט מען אַ נאָמען געגעבן "הוצאת שבט מוסר", מיטן צוועק אַרויסצוגעבן מוסר ספרים אין אידיש. ער האָט אַריינגעלייגט אין דעם אַ סך אַרבעט מיט אַ גרויסע

אויסגאַבע פון געלט, און דאָס האָט ער געטאָן אויף אויף אַריינצוברענגען אַ ליבשאַפט צו דער תורה און יראת שמים און פאַרגאַנצן דעם נפש ביי מענער, פרויען און קינדער, און זיכער וועט ער דערגרייכן דעם ציל און אויפטאָן וואָס מען דאַרף.

דעריבער איז אַ גרויסע מצוה אַריינצונעמען דעם ספר אין יעדער אידיש הויז, און אים שטאַרקן און שטיצן מיט אַ ברייטער האַנט און יעדערער זאָל נעמען אַ טייל אין דער גרויסער מצוה אויף צו פאַרברייטערן די גרעניצן פון קדושה.

הק׳ שלום קרויז
אבדק״ק אודווארי

הסכמות
הגאונים
הצדיקים
הקדושים
אשר בארץ המה

הסכמת הקדושים אשר בארץ המה

הסכמה וחרמא, דמרנא ורבנא, הגאון הגדול המפורסם
כמוהר״ר ברוך כהנא, אב״ד ור״מ דק״ק פיורדא

באשר שידוע ומפורסם תועלת גדול לנשמתו של אדם לעסוק בספרי מוסר בכל יום ויום תמידין כסדרם כדי להחזיקו ביראת ה׳ וכבר שקדו קדמונינו ז״ל בתקנתן ה״ה המחבר ספר חובת הלבבות וראשית חכמה אמנם לאו כו״ע דינא גמירי לעסוק בספרים הנ״ל.

והנה ראיתי ומצאתי שאהבה נפשי ספר שבט מוסר שנדפס בקושטנטינ״א זה עשר שנים אשר הוא דבר השוה לכל למען ירוץ בו הקורא בלשון קל וזך, אמנם אינו בנמצא במדינתינו כ״א א׳ מעיר וב׳ ממשפחה. והנה קם האלוף המחוקק התורני כהר״ר צבי הירש בהר״ר חיים מתושבי קהילתינו יצ״ו לזכות בו הרבים ולהביאו לדפוס שנית. בכן תוקף גזירתי בגזירת נח״ש שלא יעלה על לב שום אדם מבני עמינו יהיה מי שיהיה הן ע״י עצמו או ע״י אחרים בשום ערמה ותחבולה בעולם להדפיס הספר שבט מוסר הנ״ל בלתי רשות והרמנא מהר״ר צבי הנ״ל עד כלות עשר שנים מיום הנזכר למטה והעובר על דברינו אלה לטרקי׳ חוי׳ דרבנן דלית בי׳ אסותא והשומע יונעם ותבא עליו ברכת טוב.

כ״ד המדבר לכבוד אכסניה של תורה

יום א׳ י״ב אדר דהאי שתא עבדו את ה׳ ביראה לפ״ק

נאם ברוך כהנא רפאפורט ח״פ ק״ק פיורדא יצ״ו

ופקודתי על ק״ק שנייטיך והמדינה יצ״ו

ווילהר משדורף תפב

הסכמות וחרמות בי דינא רבא ומ״צ דק״ק אשכנזים באמשטרדם יע״א

באשר שהספר הנכבד שבט מוסר מצא חן בעיני אלקים ואדם וכי טוב הוא להשיב רבים מעון למשמש ולפשפש במעשיו נדפס כעת ביתר שאת מהראשונים בתוספות ביאור המלות חמורות ומה גם במערכה מול מערכה לשון הקודש ולשון אשכנז והוא תועלת מבואר לאשר דעתן קלות כנשים. בכן גם אנחנו מסכימים עם הרבנים המאורות הגדולים החכמים השלמים דק״ק ספרדים יצ״ו. וגזירותיהם כפי אשר גזרו וגדרו יצא מתחי ידינו יום ב׳ כ״ג טבת לסדר ולפרט והבאתי אתכם אל הארץ לפ״ק. הלא כה דברי דייני ומורה צדק לעדת קהל קודש אשכנזים אשר באמשטרדם אי״ע.

נאום הקטן יוסף בלא״א מוה״ה כמוהר״ר שמעון עקיבה בער זצלה״ה

הקטן משה בן מוהר״ר שמעון פרנקפורט זצלה״ה

הסכמות שני המאורות הגדולים החכמים המופלגים ה״ה המוהר״ר דוד ישראל עטיאס נר״ו וכמוהר״ר יצחק חיים ן׳ די בריטו רבני ומ״צ דק״ק ספרדים באמשטרדם יע״א

הגם הלום ראינו ספר נחמד שבט מוסר אשר הכינו וגם חקרו החכם השלם הדיין המצויין הרב המובהק כמוהר״ר אליה הכהן נר״ו מתושבי אזמיר יע״א, מיוסד על אדני המוסר והחזיק בו בתוכחת מגולה בדברי חכמים כדרבון וכמלמד ללמוד וללמד את בני ישראל אורחות חיים. וכל אמרותיו אמרות טהורות כמסמרות נטועים ליטע אהבת הבורא בלבות בני אדם הנמשלים לעץ הגדול בחכמת התורה הנמשלה כמים. מקור מים חיים, ראשית חכמה יראת ה׳ מטע ה׳ להתפאר. ולהיות ספר הנז׳ יקר ותועלתו גדול רפואה לגוף ומרפא לנפש. ורבים מבני ישראל היראים והחרדים אל דברה המתאוים לקנותו ואינו בנמצא, כי לא נדפסו כי אם ב׳ פעמים והראשונים כבר תמו והשניים נשארו מעט מזער. על כן קמו ונתעוררו האלופים התורנים יצ״ו ה״ה האלוף המרומם הר״ר אליעזר זוסמן בן יצחק רודלסוס ז״ל והאלוף המרומם הר״ר יעקב בר שלמה ז״ל להעלותו על מזבח הדפוס מחדש ומחודש בנופך שהוסיפו משלהם, לבאר היטב המילות זרות שאין הכל דשים בהן. וגם נדבה לבם להדפיסו בלשון הקודש עם לשון אשכנז בסמוך לו ולהטיב אר״ש בתיקון הלשון וכמה דברים שלא נזהרו בהעתק הראשון, וגם בלשון הקודש לבד, למען ימצאו כל אחד חפץ ורצון להשיב רבים מעון יחד עשיר ואביון.

ומאחר שהאלופים המדפיסים הנ״ל טרחו ויגעו כמה יגיעות באונם והונם לזכות את הרבים להרים מכשול והזיק הניכר למסיגי גבול באנו בתוקף גזרתינו נחש שרף ועקרב שלא ידפיס שום בר ישראל הספר הנ״ל על האופנים הנזכרים בשום פנים במשך עשר שנים בלתי רשות והרמנא מהאלופים הנ״ל, ולשומעים דברינו אלה ישכנו בטח ויבלו ימיהם בנעימים דשנים ורעננים.

כ״ד החותמים פה אמשטרדם ט״ו תמוז בסדר ובשנת משכנתיך ישראל העומדים לשרת בקדש בק״ק ת״ת ה״י.

דוד ישראל עטיאס, יצחק חיים ן׳ דנא די בריטן אמשטרדם תצב

הסכמת הרב המאור הגדול המפורסם בדורו מוהר"ר נתנאל אשכנזי ווייל אב"ד ור"מ דק"ק קארלסרוא והמדינה יע"א

בהיות הספר, אמרי שפר, שבט מוסר, מדריך ביושר מסילה, המעורר לשוב בתשובה בני סגולה, והוא לשם ולתהילה, וגלל כן עלו השער עד למעלה, עד אשר לא נמצא ממש אף הבלאות כלה. ועכשיו התעורר הנעלה, כהר"ר איצק בן כהר"ר ליב ב"ב מדפיס מקי"ק פיורדא המהוללה, להיות על מזבח הדפוס עולה, עם ההגהות כאשר נדפסו באמשטרדם בתחילה, אך מתירא פן יבוזו זרים יגיעו לחללה, בכן הנני גוזר בנח"ש ובאלה, שמיום כלות הדפוס משך עשר שנים בלתי רשות של כהר"ר איצק הנ"ל בלי להתפעלה, ולהשומע יונעם ויזכה לראות בנין ירושלים על תילה. כ"ד המדבר לכבוד התורה ר"ח מנחם דהאי שתא כל השומע יצחק לי.

נתנאל אשכנזי ווייל מפראג

ח"פ ק"ק קארלסרוא ומדינות בהדין ומדינות טורלעך יע"א

פיורדא תקכא

הסכמות הרבנים המובהקים הי"ו אדוני הארץ אזמיר יע"א

כאשר בא יעקב הוא זה הנבון והנעלה כה"ר יעקב ואלאנסי ה"י יבו"ש יעקב החו"י והיבוס"י מגיד דבריו אשר העלה ואשר הביא ויתן לצב"י זה ספר שבט מוסר מע"ר וקדיש רב כהנ"א לישראל לאב ולאדון אליהו רבא דעמיה אין ערוך אליו בכל חכמי ישראל ומי כהחכם יודע פשר, כאשר יענ"ו כל העם אשר בשער והזקנים והיה כל יודעו אומרים עליו מקודש מקודש הן הן עדי"ו בחותמיו אין גומרין עליו אחד ממאה ואם יהיו הימי"ם ימי סופרו אין די בא"ר מי כאן מעשר.

כאשר ישאל איש קולו אחד קול יעק"ב זה יקרא הקו"ל כמנהג שנהגו להסכי"ם יתבי רבנן בין הגזרי"ם והמשכילי' יזהיר"ו יביעו ידברו אם יעברו עוברי דרכים ואינהו בדידהו שמו אותות"ם פתוחי חותם לכל אשר יאמרו קשר קשר.

כאשר ל"ו עשינו אותותנו ל"ו רצנו ויהי נא פי שנים אל אר"ש גזר"ה היא תבאנה שתים והיו כל לאחדים הרי אלו באזהרה איש לא יעלה למען דפו"ס זה ספר התורה אם יהיו השנים מן יומא דנן למטה מעשר.

כאשר יקום איש על רעהו ויהיו ידיו מושכים בשבט מוסר בחס"ר חבירו שלא מדעתו מלא דבר שלח ביעק"ב נפשו גחלים אגמר"א בדדמי אשר ל"ו יכו"ה ואשא דגרמי גם כל מדוי נכסיו מתמוטטין ואבד העושר.

כאשר צוה ה' בני ישראל לסי"ג איש מאת רעהו את דברינו זה הן מדבריו"ת ואשר ל"ו ישמע הני מילי את הברכ"ה ואת אתעל"ה בעדניה יתיה ובחמיניה שבע רצון ומלא ואושר בארץ וכל יש"ר.

קל אלה נאם החותמים פה אזמיר בסדר פתוחי חותם איש על שמו ימי שנתינו. שנת הלא היא כתבה על ספר הישר לפ"ג.

חיים בכמהר"ר דוד אבואלעפיא הי"ו יעקב אלבעלי הי"ו איזמיר תקכז

הסכמת הרב המאור הגדול מהור״ר גרשון הכהן אב״ד ור״מ דפק״ק ווענגראב וב״ד הצדק הרבנים המופלגים דפק״ק יע״א

המתאוים בדרך ה׳ המבקשים שובע לנפשם ימצאו מרגוע כחפצם בספר שבט מוסר אשר כבר נדפס זה פעמים רבים ומחמת חביבותא אף דמוכח לי׳ במילי דשמיא אזדו לי׳ ואינן בנמצא כ״א אחד בעיר וכו׳ אי לזאת קמו המשותפי׳ ה״ה הרבני מהור״ר משה בהרב הגדול מהו׳ ארי׳ יהודא ליב וגיסו הרבני הנגיד מהו׳ יהושע העשיל בהרבני הנגיד מהו׳ טובי נר״ו מפ׳ ק״ק ווענגראב ורוצין לקבוע כיון בהדפוס החדש אשר הוקם בה ק״ק לזכות את הרבים. ואחרי אשר אמרין לפעלא טבא יישר חילם ק״ו בנו של ק״ו אשר מן הראוי והנכון לסלק מהם הזיקא דשכיחא ודלא שכיחא אשר לא יבוא אחר להשיג את גבולם בהדפסה זו. וראוי לנדות את הנחשים השרפים, כל מי אשר יעלה על רוחו להביא את ספר הזה לדפוס תוך משך עשר שנים מהיו׳, יהי׳ מי שיהי׳ הן תוך המדינה הן חוץ למדינה, הן ע״י עצמו הן ע״י אמצעי, הן יהודי או ארמאי כ״א בידיעת וריצי שותפי׳ המדפיסי׳ הנ״ל, וכל העובר על הפקודי׳ יחולו על ראשו כל האלות שבתורה ומכלל הן נשמע לאו אשר לכל השומע יונעם ולא עוד אלא שהן הופכות קללות לברכות.

כ״ד הכותבי׳ לכבוד התורה ב״ד רבא דפק״ק ווענגראב בצירוף כבוד מ״ו הרב המאה״ג אב״ד דפק״ק יע״א יום ג׳ כ״ד תמוז לפרט שמעו ותחי נפשכם.

הק׳ גרשון הכהן החו׳ בק״ק הנ״ל והגליל

הק׳ משה במהור״ר פסח זלה״ה מגיד משרי׳ דקהנ״ל

נאו׳ אברהם במהור״ח זלה״ה

ונאו׳ חיים במהו׳ מאיר כהנא זלה״ה

ונאו׳ נחמן במהו׳ מרדכי סג״ל זלה״ה

ווענגרב תקנה

הסכמת כבוד הרב המופלא ומופלג חסיד ועניו מהור״ר אפרים מ״צ דק״ק סדליקאב חתן הרב המאה״ג איש אלוקים כמוה״ר יעקב שמשון אב״ד דק״ק שפיטיקווא

המפורסם א״צ ראיה ספר שבט מוסר אשר כבר נדפס כמה פעמים וגם נדפס עם טייטש ומחמת שהלשון טייטש אינו מובן לכל אדם וכעת נתעורר הרבני מ׳ משה במ׳ טובי׳ ורוצה להדפיס עם פי׳ טייטש בכתב אשורית עם נקודות על לשון בנ״א המדברים ואמרתי יישר חילו אך שהוא ירא לנפשו פן יבואו בנ״א ויכנסו בגבולו להדפיסו עוד ויבא להפסד וכבר גזרו קדמונינו בהסכמותיהם אנחנו ג״כ שליחותייהו קא עבדינן לגזור כגזירת נחש על כל נפש כי תחטא להסיג גבולו הן ע״י עצמו והן ע״י גירי דיליה משך שמונה שנים מיום כלות הדפוס והשומע לדברינו תבא עליו ברכת טוב.

וע״ז באתי על החתום יום ג׳ ער״ח אייר תקפ״א

נאום הקטן אפרים מ״צ מק״ק סדליקאב

הסכמת כבוד הרב המופלא ומופלג
מו"ר יצחק אייזק אברהם לאבין

ה"ה מוה"ר משה במוה"ר טובי' הכהן הביא לנו ספר הנכבד שבט מוסר על כתב עברי ... לבקש מאתנו הסכמה ע"ז והנה התועלת מהספר ... להגיד ולהודיע כי גלוי וידוע לכל עמב"י גודל ... אשר הוא מלאים על גדותיו חכמה מוסר ויראה ... אשר ראינו כי לא דבר חדש ... והעובר על דברינו ... והשומע לדברינו ישכון בטח.

באנו עה"ח יום ... תשרי שנת תק"פ לפ"ק

נאם יצחק אייזק אברהם באמ"ו מה' יואל סג"ל ז"ל
לה"ח חונה פה ק"ק לאבין

❁

כבר קבלנו במעמד הנבחר ארור מסיג גבול רעהו וכו' ע"כ לא ירים איש את ידו להדפיס שבט מוסר בזה עד משך שמנה שנים ורשיון ממהו' משה הנ"ל, הן כמוהו או כתבניתו, והשומע לדברינו אלה תבא אליו ברכת טוב.

וע"ז באנו על החתום ער"ח אייר תקפא

נאם משה במה"ר שלמה זלמן שוחט ובודק דק"ק סדליקאב

נאם הקטן יצחק במהו"ר דוד זלה"ה דיין דק"ק סדילקאב

דיהאנפורט תקפא

❁

הסכמה מאת אדמו״ר הרב הגאון המובהק עטרת ישראל גולת אריאל המאיר לארץ ולדרים בחיבוריו היקרים מהור״ר יוסף שאול הלוי נאטנזאהן נ״י אבד״ק לבוב והגליל

כן באו אלי המופלגים הנגידים מהו׳ צבי הירש שפערלינג ומהו׳ דוב בעריש לוריא נ״י ובקשו מאתי להיות כי נגמר מתחת מכבש הדפוס שלהם הספר שבט מוסר עם העתקה בלשון עברי טייטש שחיבר הרב החסיד המפורסים בקי בכל חדרי תורה בנגלה ובנסתר לו עשר ידות איש חמודות מהור״ר אליהו הכהן זצ״ל ובקשו מאתי כי אתן יד להודיע לבני אדם טוב המחברת ולבלי להשיג גבולם.

והנה דבר שפתים אך למחסור כי נודע בשערים חריפותו ובקיאתו בכל ספרי חז״ל והמקובלים, עיניו כיונים בכל מקום ומקום שדברי חז״ל נזכרים והנני אליכם אישים אקרא משכו וקחו לכם הספר בכסף מלא. חלילה וחלילה לשום מדפיס להדפיסו שנית בלי רשות המדפיסים הנ״ל עד משך ששה שנים מהיום דלמטה הן הספר בלשון הקודש בעצמו או עם ע״ט כי בדין הוא שיטלו שכרם ויראו שכר טוב בפרי עמלם.

דברי המדבר לכבוד הגאון המחבר יום עש״ק פ׳ פקודי תבר״ך לפ״ק

הצעיר יוסף שאול הלוי נאטנזאהן אבד״ק לבוב והגליל

הסכמת גאוני זמננו

היות שבא לפני ה״ה מה׳ משה במה׳ טובי׳ הכהן ובקש זאת מחמת שרצונו להדפיס ספר שבט מוסר שחיבר החכם השלום הדיין השלום המצויין הרב כמהר״ר אליהו הכהן נר״ו, ויירא לנפשו פן יבואו אחרים לכנוס בגבולו, ולהדפיס שנית ויהא לו גרמא בנזקין גלל כן באתי כמזהיר לבל ירום איש את ידו להדפיס בלתי רשות מה׳ משה הנ״ל עד שנת ת״ר מזמן כלות הדפוס וגזירתי גזירת נחש על כל נפש כי תחטא ואשם לכנוס בגבולו ולהדפיסו שנית הן ע״י עצמו והן ע״י גירי דילי׳ יחולו עליו כל הארורי׳ והשמתו׳ והשומע לדברינו יחולו על ראשו כל הברכו׳ והשומע יונעם.

באתי עה״ח נאום ה׳ אפרים מ״צ

❁

נדרשתי לאשר שאלוני ה״ה הרבני המופלא מה׳ משה במ׳ טובי׳ הכהן היות עלה על לבו להדפיס מחדש ספר שבט מוסר והני שהדפיסו כבר אזדו לעלמא ואינם בנמצא הנה להסכי׳ על גוף הספר דבר שפתי׳ אך למחסור זולת לגדור גדר בפני משיגי גבול גוזרני בגזירת עירין לבל יעלה על לב שום אדם להדפיס ספר שבט מוסר עד שנת ת״ר לפ״ק מיום כלות הדפוס בבלי רשות הרבני המופלא מה׳ משה הכהן והעובר ע״ד לקום בארור והשומע לדברינו ישכון בטח ושאנן.

הק׳ בצלאל בן הרב הו׳ יהודא ליב זצ״ל

❁